

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2007
FORFATTER:	Per Bøgh
TITEL:	Barkskibet HERTA af Kolding.
KORT RESUME:	Kirkeskibet i Sct. Nicolai Kirke og skibets historie med Kaptajn Niels Chr. Klaaborg ved roret.

BARSKIBET HERTHA AF KOLDING

AF PER BØGH

Den 15. april 1891 dannedes der i Kolding et konsortium under korresponderende reder og bankmand O. Hirth i forening med firmaet Knöhr & Burchard Nachfl., Hamburg. Konsortiets formål var at bygge og drive et barkskib, d.v.s. en tremastet fuldrigget skonert. Skibet, der skulle bygges af stål hos firmaet Johs. Blumer & Co. i Sunderland, England, ville blive på 600 registertons og med en bæreevne på 1000 tons dødvægt.

Som skibsfører valgte Hirth kaptajn Niels Christian Klaaborg, en statelig mand, født 1850 i Klaaborg, Stepping Sogn. Han var allerede som 20-årig stukket til søs som yngstemand på dampskibet ST. FRANCISCO. Herefter havde han sejlet med dampskibene ERNESTINE, PLYMOUTH, THURINGA, HAMBURG, DAN og HELENA. Han var derfor lykkelig over at få tilbudt kommandoen over sejlskibet HERTHA.

Klaaborg overvågede personligt byggeriet af skibet på værftet i England i perioden 1890-92. Det var almindelig praksis, men sikkert til stor irritation for værftsarbejderne. Resultatet blev da også et overordentligt smukt og sødygtigt barkskib, der kunne søsættes den 7. april 1892, for derefter at tiltræde sin jomfrurejse under kaptajn Klaaborgs kommando til Kolding, der var hendes hjemhavn.

Barkskibet HERTHA havde en længde af

172,8 fod, bredden var 28,2 fod og højden til masteknop 140 fod. (En fod = 30,48 cm). Tonen om bord kunne nok til tider være barsk og rå, som den jo måtte være, når skipper skulle tumle et sejlskib på 600 tons, med et sejlareal på godt 1.600 m² og en blandet besætning på 16 mand.

Ganske vist var det daglige, hårde slid både på dæk og i rigningen ikke en dans på

Kaptajn Niels Christian Klaaborg.

Barkskibet HERTHA, maleri af H. Versailli 1893.

roser for besætningen – og da slet ikke når dyngvåde og regntunge sejl skulle bjerges under en brandstorm i Biscayaen – men kosten var god og rigelig om bord og behandlingen fair, så "Den Gamle", som det var skik at kalde kaptajnen, var go' nok!

TELEGRAMKODE

Fra rederiet fik kaptajn Klaaborg udstedt en telegramkode, som han ubetinget skulle bruge, når han rapporterede hjem, for at de konkurrerende rederier ikke skulle få rede på, hvad hans fragt og destination var.

HERTHA	Ankommet uden brev eller telegram fra rederiet.
KLAABORG	Modtaget brev uden meddelelse om viderebefragtning.
HJERTE	Modtaget brev om viderebefragtning.
HERSKAB	Afsejlet uden ophold.
HERSKESYG	Har modtaget brev fra rederiet og er afsejlet.
HERTUGINDE	Modtaget brev om viderebefragtning.
HJERTELIG	Telegram modtaget og indholdet forstået.
HJERTEKLEM	Skibet vil være udlosset om 5 dage.

Slutlinien i dokumentet fra rederiet lød således: **NB!** Der må ingen fragt afsluttes, førend De har vor ordre.

I OVERSØISK FART

Barkskibet HERTHA var bygget til langfart, og på langfart gik hun. I kaptajn Klaaborgs logbog fra 1892 skriver han lakonisk: 7. april,

afgang Amsterdam. 15. august ankomst Alta, Mexico. Det fremgår ikke af logbogen, at HERTHA har søgt havn på rejsen. Der var altså tale om en sejlads på 4 måneder og 10 dage ud i et stræk!

Fornødenhederne om bord til den 16 mand store besætning måtte tilpasses derefter, og provianteringslisten, der dog er beregnet på et års sejlads, er imponerende:

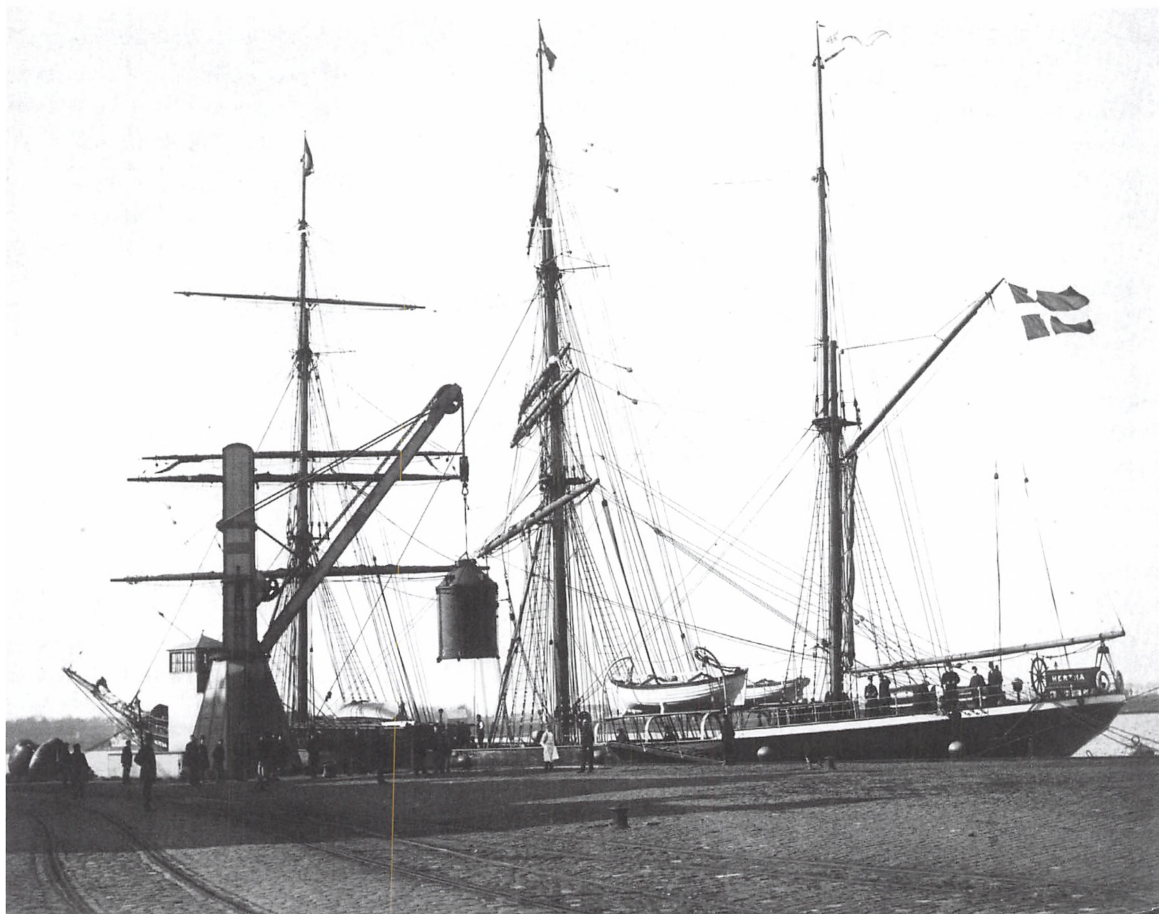
9 fade kød à 200 pund	20 pund tørrede æble	3 glas worcester sauce
9 fade flæsk à 200 pund	35 pund korender	12 glas pickles
100 pund klipfisk	35 pund rosiner	6 glas karry
300 pund stokfisk	4 stk. Holstensk ost	1 kasse mælk, 48 timers
300 pund sirup	3 stk. Edammer ost	120 dåser à 6 pund oksekød
400 pund ris	1 tønne saltede sild	60 dåser à 6 pund lammekød
100 pund kaffebønner	3 tønner tørrede kartofler	24 dåser à 2 pund corned beaf
150 pund pladetobak	36 dåser fiskeboller	24 dåser à 2 pund oksetalg
300 pund store gryn	24 dåser marinerede sild	36 flasker rødvin
50 pund boghvedegryn	3 tønner Apetitsild	12 flasker sherry
30 pund havregryn	3 tønner beafsteak	12 flasker portvin
300 pund bønner,	10 dåser Colemans sennep	12 flasker cognac
600 pund ærter	1 kg makaroni	½ fad beg
10 fade hvedemel	1 pund kanel	50 pund harpiks
5 fade rugmel	1 flaske bordolie	50 pund fernis
20 pund rismel	1 pund stødt peber	1 fad petroleum à 200 potter
900 pund sukker	6 pund hel peber	1 fad kogt olie à 190 potter
650 pund smør/margarine	1 pund nelliker	1 fad råolie à 200 potter
30 pund the	½ pund laurbærblade	120 pund grøn sæbe
50 pund sagogryn	20 pund tørrede kirsebær	100 pund soda
25 pund hvidt sukker	4 pund husblas	24 pakker tændstikker
25 pund røget flæsk	2 flasker hindbæreddike	107 pund reven kridt
25 pund skinker	3 tønner ryper	
25 pund pølse	3 tønner kalvekarbonader	samt diverse småting.
200 pund salt	2 dunke ansjoser	
100 pund svesker	4 glas taffelsalt	

Det kan undre, hvad reven kridt skulle bruges til. Forklaringen er den, at man blandede kridt med beg til en sej masse, der brugtes til tætning af dæksplankerne. Denne blanding kaldtes "Ommels-beg" efter byen Ommel på Ærø.

RUNDT OM CAP HORN

Argentinas næststørste by, Rosario, var en af

HERTHAs mange destinationer. Den ligger ca. 400 km oppe ad Parana-floden. Indsejlingen går gennem Rio de la Plata bugten, med Buenos Aires om bagbord. Det er forbavsende, at et så stort sejlskib kunne gå op ad den smalle Parana-flod. Måske har hun været trukket af en slæbebåd. Kaptajn Klaaborg og HERTHA er bound for Rosario på flere rejser, muligvis med en last stenkul, returlasten har sandsynligvis været kobber eller korn.

Hertha laster et sukkerraffinaderi i Amsterdam, bound for Rosario, Brasilien.

Fra Rosario sejlede HERTHA rundt om Cap Horn til Valparaiso, Chile, hvor hun lastede guano, tørrede fugleeskremitter, der med sit rige indhold af fosforsyre, kalk, kali og kvælstof var et eftertragtet gødningsmiddel. Videre fra Valparaiso, tværs over Stillehavet til byen Bu-tari-tari på øen Makin. Her lastedes copra, der er den soltørrede, faste frøhvide af kokosnødder. Af copraen presses der kokosolie, som efter hærkning kan anvendes til fremstilling af margarine.

Herfra sejlede HERTHA til Sydney i Australien, en sejlads fra Chile over Makin på over 10.000 sømil! En sømil er 1.852 m. På Stillehavet morede besætningen sig med at harpunere delfiner. Det blev et kærkomment og afvekslende tilskud til skibskosten i juledagene.

Hidtil var rejserne med HERTHA forløbet uden de store problemer. Men nu var det ved at gå galt. Skønt HERTHA i enhver henseende var forsynet med god og rigelig frisk proviant, blev kaptajn Klaaborg angrebet af den frygtede Beri-Beri syge, der skyldtes mangel på B-vitaminer. Han blev bragt i land i en meget dårlig tilstand i Sydney, men under kyndig pleje på hospitalet, kom kaptajn Klaaborg sig heldigvis hurtigt igen.

EN KONGEFØDSELSDAG I AUSTRALIEN

I Sydney arrangerede Klaaborg en fest om bord på HERTHA for at fejre Kong Christian IXs 78-års fødselsdag i 1896. Herom skrev "Daily News" i Sydney:

Kaptajn Klaaborg, det danske Barkskib "Hertha" af Kolding, nu beliggende ved Dawis Point, havde i Gaar i Anledning af Kongen af Dan-

Et eksotisk møde i Afrika.

marks 78 Aars Fødselsdag indbudt en Del Borgere her i Byen til Middag om Bord paa Skibet. Selskabet bestod af den danske Konsul (Mr. Boesen), Kapt. og Mrs. Madsen fra Skibet "John Eva" af Hawaji, Mr. og Mrs. Marcher, Mr. og Mrs. A. Beck, Mr. og Mrs. C. L. Hansen, Mr. Herman Horn, Mr. Tupelius, Mr. J. O. Fabiansen og Mr. Bruun, Førstestyrmand på "Hertha".

Skibets Rigning var festligt dekoreret med Flag og Guirlander og oplyst med kinesiske Lygter. Middagen serveredes i Kahytten. Konsul Boesen holdt Festtalen for Kongen, der fulgtes af Orkestermusik og Afsyngelsen af den Danske

Nationalsang; en lignende Honnør fulgte efter skaalen for Dronningen af Danmark og af England, der udbragtes af Mr. Fabiansen.

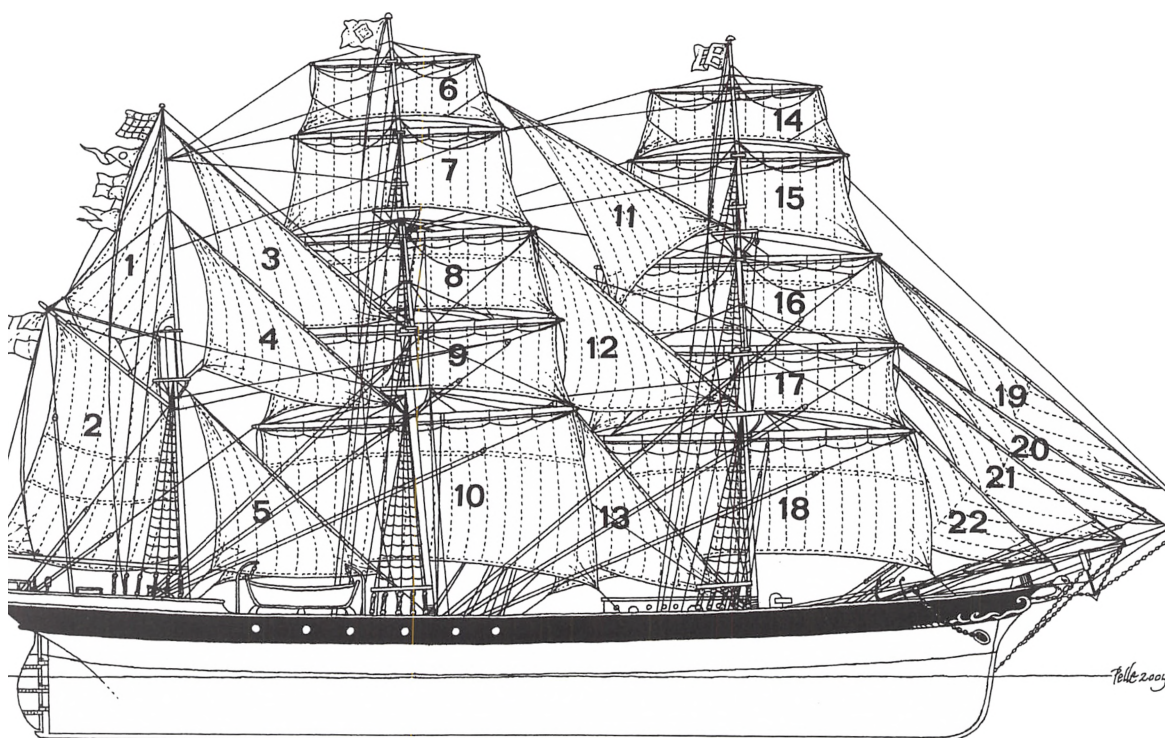
Kaptajn Klaaborg holdt Talen for Konsulen, og Konsul Boesen udbragte Skaalen for Mr. og Mrs. Klaaborg. Mr. C. L. Hansen holdt Talen for Damerne, der besvaredes af Mrs. Marcher. Alle Talerne holdtes på Dansk.

Efter at Bordet var Hævet, gik man op på Dækket, hvor alle Forberedelserne var trufne til Dansen, der fortsattes til en sen Time. Dansen

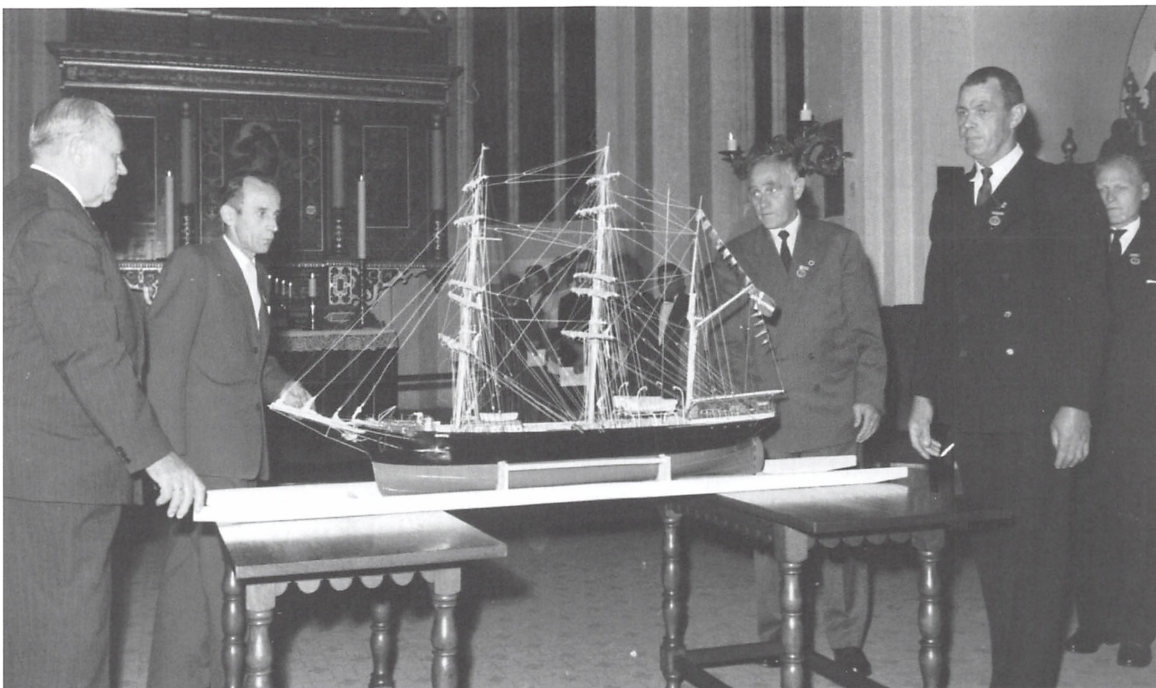
afvexlede med et Første Klasses Program af Musik, Sange og Kor.

Jo, jo, den gode kaptajn Klaaborg forstod så sandelig at arrangere en fest, der gjorde både hans konge, hans land og hans skib ære!

Den 15. marts 1907 ankom HERTHA fra Bolivia til Hamburg, hvor skibet, der nu var døbt LEONID, blev solgt til Rusland (Archan-gelsk) og overgik til Østersøfart. HERTHA havde fortsat kaptajn Klaaborg som skibsfø-

Barkskibet HERTHA, tegning af Per Bøgh 2005. 1) Mesantopsejl, 2) Undermesan, 3) Mesanbramstagesejl, 4) Mesanstængestagesejl, 5) Mesanbramstagesejl, 6) Krydsrøjl, 7) Krydsoverbramsejl, 8) Krydsunderbramsejl, 9) Krydsundermærsejl, 10) Bergine, 11) Storerøjlstagesejl 12) Storebramstagesejl, 13) Storestængestagesejl, 14) Forrøjl, 15) Foreoverbramsejl, 16) Foreunderbramsejl 17) Foreovermærsejl 18) Fok, 19) Jager, 20) Yderklyver, 21) Inderklyver, 22) Forestængestagesejl.

Modellen af Hertha placeret foran alteret i Sct. Nicolai Kirke. Fra venstre J. M. Nielsen, S. Damkjær, P. Kay, M. Jensen og Poul Dannevig Klaaborg, der var initiativtager til fremstilling af modellen. Foto P. Thastum, 1964.

rer frem til 1908, da han skiftede til M/S HANS TAVSEN. HERTHA havde da 11 oceangående langfarter bag sig.

I 1912 forlod Klaaborg M/S HANS TAVSEN og søn, for at blive havnefoged i Kolding, en post han bestred til sin død i 1919.

HERTHA forliste under navnet LEONID ud for Cayenne i Fransk Guyana den 10. maj 1910.

HERTHA SOM KIRKESKIB

Kaptajn Klaaborgs søn, konditor P. W. Klaaborg, undrede sig over, at Koldings sognekir-

ke, Sct. Nicolai, der har navn efter de søfarendes helgen og beskytter, ikke havde et kirkeskib. Han kontaktede derfor den kendte modelbygger, H. Andersen i Søborg, og bad ham udføre en model af HERTHA.

Den 8. september 1964 kunne Sømandsforeningen, hvis formand var kaptajn Klaaborgs barnebarn, havnefoged Poul Dannevig Klaaborg, overdrage modellen til Sct. Nicolai kirke ved en enkel og smuk ceremoni. Modellen af HERTHA blev båret ind i kirken af fire sømænd, M. Jensen, P. Kay, J. M. Nielsen og S. Damkjær. Næstformanden, Chr. Sørensen, bar Sømandsforenin-

1914. Familien Klaaborg samlet foran havnekontoret i Kolding, N. C. Klaaborg og hans kone, Amalia, ses til venstre i billedet.

gens fane og formanden, Poul Dannevig Klaaborg, sagde:

"Som symbol på de søfarendes tilknytning til Sct. Nicolai Kirke, overdrager jeg hermed barkskibet HERTHA til kirken."

Pastor Sølling takkede for den smukke gave, der blev placeret foran alteret, så menigheden kunne tage den fine skibsmodel i nær-

mere øjesyn, inden den blev hængt op under kirkens hvælving.

HERTHA var atter kommet til sin hjemstavn – Kolding.

KILDEMATERIALE:

Kaptajn N. C. Klaaborgs efterladte papirer og logbog, venligst stillet til rådighed af Poul Dannevig Klaaborg.